

Отже, перспективи розвитку медичного страхування в Україні насамперед пов'язані із подальшим витісненням частини ринку добровільного медичного страхування обов'язковим. Проте завжди існуватимуть громадяни, які відчуватимуть потребу у вищому рівні медичного обслуговування і спроможні за це платити гроші, купуючи поліси добровільного медичного страхування. На загальнодержавному рівні Україна повинна визначитись із стратегією розвитку системи охорони здоров'я у найкоротші терміни. Зволікання недопустиме, зважаючи на катастрофічне становище більшості державних медичних закладів. Допуск страхових компаній у традиційно державну сферу охорони здоров'я може істотно змінити ситуацію з медичним обслуговуванням населення. Крім того, вітчизняні страховики зможуть збільшити розміри своїх страхових портфелів, тим самим сприяючи розвитку фондового ринку України.

1. Базилевич В.Д. Страхувальний ринок України. – К., 1998. 2. Теренс М.Ганслі. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки. – К., 1996.

УДК 001.895

М.В. Грузд, Н.М. Карлюкова

Харківський державний економічний університет

СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УМОВАХ РЕФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

© Грузд М.В., Карлюкова Н.М., 2002

Запропоновано узагальнену схему стратегії управління інноваційною діяльністю на рівні держави з метою її активізації і оптимізації та алгоритм її формування. Наведено перелік принципів формування стратегії управління інноваційною діяльністю в Україні. Визначено основні моделі інноваційного розвитку, які враховують особливості перехідного періоду економіки України.

The article is dedicated to the problem of innovation and application of the innovation to production. General strategy of macro level innovation management with the purpose of activation and optimization is proposed. The article is contained principles of innovation management strategy. Main models of innovation development which take to attention our economy transition period are determined.

Проблема розробки та впровадження науково-технічних нововведень в умовах реалізації ринкових реформ має велике значення. Багато підприємств України зіткнулися з новою для них проблемою конкуренції та тільки інноваційна діяльність та її результати можуть стати умовою ефективності їх роботи.

Характерною ознакою будь-якого нововведення є невизначеність навколишнього середовища підприємства. Ринкові умови поглиблюють цю невизначеність, тим самим підвищуючи ризик вкладень в інноваційну діяльність. Найризикованішою є діяльність, пов'язана з розробкою та впровадженням у виробництво нового продукту, оскільки проекти, до складу яких входить вагома науково-технічна складова, потребують великих фінансових коштів.

Науково-технічний розвиток є одним з головних елементів господарської стратегії. Недооцінка його загрожує швидкою втратою позицій на світовому ринку, спадом виробництва, банкрутством підприємств, зростанням безробіття та переходом виробничих проблем у соціально-економічні і політичні. Формуючи ринкову економіку України і вирішуючи завдання її інтеграції в світове господарство, необхідно забезпечити випереджувальний розвиток науки і техніки відносно інших сфер практичної діяльності.

Науково-технічний прогрес (НТП) накладає відбиток на діяльність держави і виробника. Його швидкість потребує адекватної реакції з боку усіх учасників економічних відносин. Крім того, окремі характеристики примушують змінювати державну політику у багатьох сферах, визнати, що інновації та інвестиції стають основою майбутнього розквіту.

Науково-технічний прогрес зумовлює рівень концентрації та спеціалізації виробництва, ступінь кооперації між виробниками, особливості структури і характеру робочих місць, удосконалення кваліфікації співробітників, високу швидкість технологічних та господарських процесів.

Упровадження досягнень НТП істотно впливає на конкурентоспроможність країн та має стратегічне значення для держав, що реформують економіку. Науково-технічний прогрес у всьому світі визначається як один з найважливіших факторів економічного розвитку і динамічно поєднується з поняттям інноваційного процесу.

Забезпечення конкурентоспроможності на інноваційній основі потребує відповідного пакета науково-технічних досягнень, за допомогою яких вітчизняні виробники могли би вирішувати проблеми ресурсозбереження, технічної перебудови, виробництва унікальної продукції. Відповідна база є, але лише обмежену кількість підприємств можна вважати інноваційно активними.

Так, у 2000 році частка промислових підприємств, які впроваджували інновації, скоротилась і становила 13,5 % проти 15,1 % у 1999 році. Порівняно з 1999 роком кількість освоєних нових видів продукції зросла на 17,1 % та становила 12,6 тис. назв. Прогресивні технологічні процеси впроваджувались лише на 371 підприємстві. У 2000 році у промисловості використовувалося 1,2 тис. нових технологій, що на 10,7 % менше ніж у 1999 році, зокрема 423 ресурсощадних. Нові засоби механізації та автоматизації виробничих процесів впровадили лише 1,6 % загальної кількості підприємств [1, с. 6].

У галузі науково-технологічної інноваційної політики існує необхідність стратегічного управління, яка зумовлена тим, що інтереси учасників ринкових відносин визначаються не перспективними завданнями соціально-економічного розвитку, а короткостроковими цілями отримання прибутку. В зв'язку з цим держава повинна визначати основні пріоритети в розвитку науково-технологічного прогресу і стратегії їх реалізації. Такий підхід прийнятий в усіх індустріально розвинених країнах світу. Все це і зумовлює необхідність та актуальність розгляду питань формування стратегії управління інноваційною діяльністю на рівні держави.

Державна суспільно-економічна стратегія на сучасному етапі передбачає комплекс заходів для дотримання головних макроекономічних пропорцій, забезпечення інноваційної

спрямованості економічного зростання, підтримання соціальної злагоди і оптимального середовища для функціонування суспільного організму.

Залежно від довжини періоду і характеру завдань, що вирішуються, інноваційна політика поділяється на інноваційну стратегію та інноваційну тактику.

Інноваційна стратегія – це тривалий курс інноваційної політики, що розрахований на перспективу і передбачає формування великомасштабних цілей інноваційної діяльності.

Інноваційна тактика спрямована на підготовку конкретних заходів, що забезпечують досягнення стратегічних завдань в кожний період. Держава повинна дотримуватися визначеного алгоритму формування стратегії управління інноваційною діяльністю, що представлений на рис. 1 [2, с. 22].

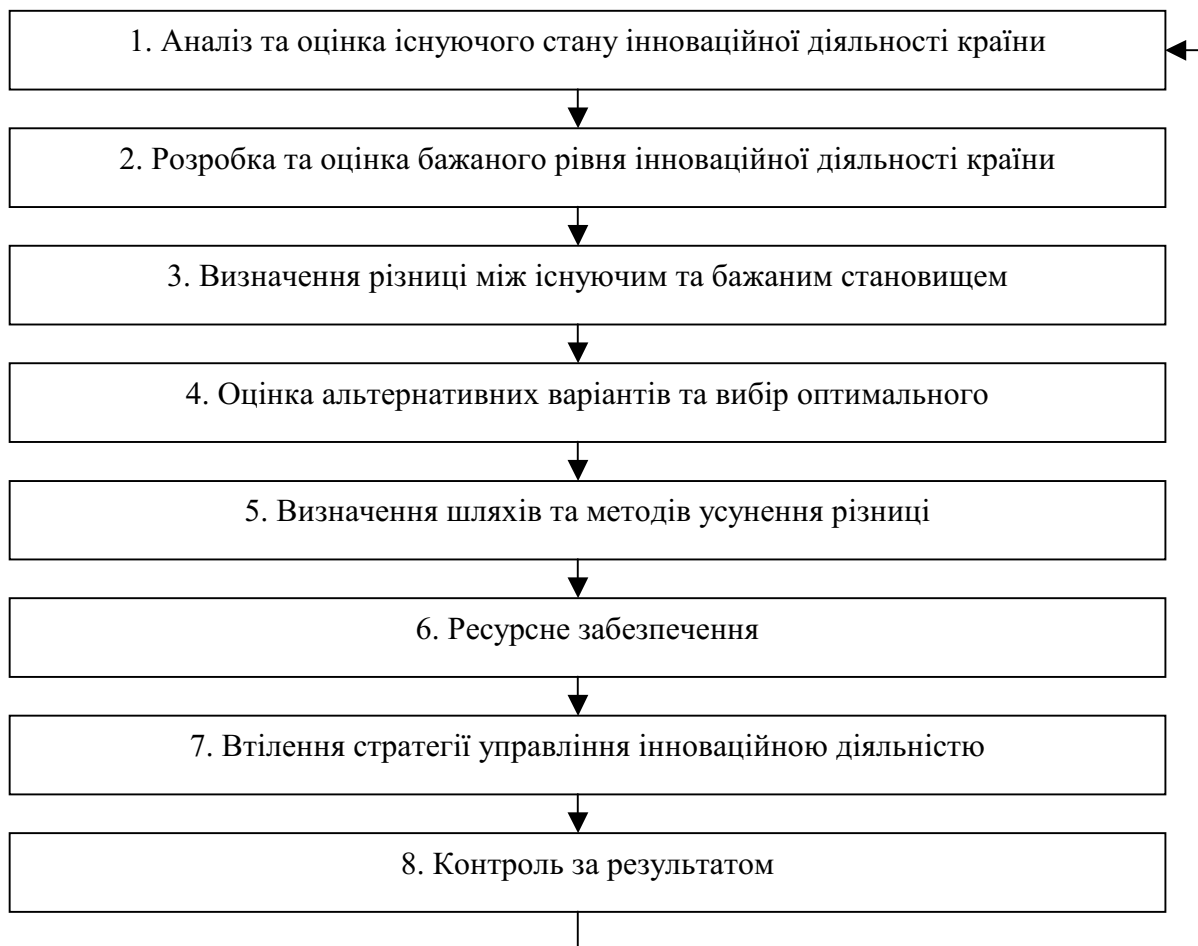

Рис. 1. Алгоритм формування стратегії управління інноваційною діяльністю на державному рівні

Стратегія управління інноваційною діяльністю в Україні повинна передбачати гнучку економічну тактику: застосовувати адекватні поточні ситуації для цілей регулювання. Вона подана на рис. 2 у вигляді трьох взаємопов'язаних заходів.

Рис. 2. Стратегія управління інноваційною діяльністю в Україні

Всі комплекси заходів, які входять до складу стратегії управління інноваційною діяльністю, повинні здійснюватися у взаємодії, відокремлена реалізація комплексу соціальних або організаційно-економічних заходів не дасть того ефекту, на який спрямована стратегія, а саме забезпечення високої конкурентоспроможності.

Забезпечення високої конкурентоспроможності на основі пріоритетного розвитку сфер діяльності, пов'язаних із впровадженням науково-технічних розробок – капіталомісткий процес, який передбачає повне використання внутрішніх джерел підприємств і залучення зовнішніх.

Види інноваційних стратегій, які можна впровадити на підприємствах України на цьому етапі розвитку економіки, наведено у таблиці.

Види інноваційних стратегій, що рекомендуються для впровадження
на підприємствах України

Стратегії	Характеристика стратегій
<i>1. Імітаційно-ліцензійний підхід (запозичення технологій)</i>	
1. Стратегія експлуатаційно-технічного освоєння	Може бути використана в умовах повної відсутності або незначного виробничого досвіду в деякій з продуктово-технологічних галузей. Її сутність полягає в освоєнні новизни через отримання навиків експлуатації і технічного обслуговування складної техніки.
2. Стратегія технологічного відновлення	Пов'язана з оновленням можливостей (капітальний ремонт) властивостей складної техніки, що були втрачені у процесі експлуатації.
3. Стратегія технологічного заміщення	Пов'язана з набуттям технологічних можливостей виробництва продукції безпосередньо в країні. Результатом використання стратегії є заміщення імпортованих складних технічних продуктів їх виробництвом у країні.
4. Стратегія продуктового експорту	Є розвитком стратегії технологічного заміщення. Особливість цієї стратегії – виробництво продукції на ліцензійній основі не тільки для внутрішніх потреб, але й на експорт.
5. Стратегія поетапної ініціації нововведень	Передбачає запозичення нового для подальшої науково-дослідницької та дослідно-конструкторської роботи (НДДКР) з його удосконалення. Цей етап може бути досягнутий лише після проходження етапів попередніх 4 стратегій. Але можливий варіант, коли ліцензійна угода передбачає поряд з виробництвом організацію науково-дослідницьких робіт.
6. Стратегія наступальних власних інновацій	Передбачає ліцензування не стільки для організації виробництва, скільки для використання у власних НДДКР. Запозичена технологія дає поштовх НДДКР в країні. Завданням цих НДДКР є розробка власних технологій. Ця технологія може експортуватися, на її основі можуть бути створені виробництва як безпосередньо в країні, так і за кордоном.
<i>2. Стратегія власних інновацій</i>	
1. Стратегія власних інновацій	Використання власних інновацій
2. Стратегія внутрішньої адаптації нововведень	Створення державою умов для втілення і адаптації нововведень, які є в наявності

Для держав на стадії перетворення іноземні інвестиції – це невід'ємний елемент, що сприяє швидкому оновленню старих виробництв, заснуванню нових. У всіх країнах світу іноземне інвестування вважають важливим фактором забезпечення росту. Інвестиційний ризик спрямовує грошові потоки в бік стабільних економік. Тому Україна повинна створювати режим найбільшого сприяння вкладенню коштів, який враховує усі фактори інвестиційної привабливості. А саме:

- стабільна макроекономічна і політична ситуація;
- позитивні прогнози довготермінового зростання;
- стимулююче законодавство у сфері підприємницької діяльності;
- незначне втручання держави в економічні процеси;
- соціальний порядок;
- високорозвинута інфраструктура;
- наявність стійких конкурентних переваг;
- малий бюджетний дефіцит.

Формуючи стратегію управління інноваційною діяльністю на державному рівні, необхідно дотримуватись таких принципів:

- 1) органічна єдність НТП з економічним, соціальним і духовним розвитком суспільства;
- 2) пріоритет інновацій над традиційним виробництвом;
- 3) забезпечення свободи наукової та науково-технічної творчості, правової охорони, інтелектуальної власності;
- 4) максимальне використання можливостей світової науки і техніки для забезпечення НТП в Україні;
- 5) сприяння розвитку ринку науково-технічної продукції, збалансованого розвитку наукового і виробничого потенціалів;
- 6) забезпечення конкуренції у сфері науки і техніки;
- 7) концентрація ресурсів на пріоритетних напрямках розвитку науки і техніки;
- 8) масштабність та сприяння розвитку міжнародного співробітництва;
- 9) різноманітність і рівноправність усіх форм організації науково-технічної діяльності.

Вирішення проблеми розробки та упровадження науково-технічних нововведень визначає рівень економічного розвитку. Сьогодні, коли знижується інвестиційна активність, необхідно значно прискорити темпи оновлення виробництва за рахунок упровадження перспективних технологій, техніки, інновацій.

1. Соціально-економічне становище України за 2000 рік. – К., 2000. 2. Бондар О.В. Формування стратегії інноваційною діяльністю // Регіональні перспективи. – 1999. – № 4 (7). С. 21-25.